
Veel animo voor excursies op en langs het water

Rijn en IJssel wil jeugd

Hoe betrek je de jeugd bij water en het werk van het waterschap? vaart. En door de jeugd met een schepnetje langs de oevers te laten IJssel heeft dit twee maanden lang georganiseerd voor de hoogste

— Jaap van Peperstraten

We staan in Doetinchem op de kade van een plaatselijke watersportvereniging. Aan onze voeten stroomt de Oude IJssel, maar de meeste aandacht trekt het glimmende mahoniehout van de boot waarop we de vaarexcursie gaan maken. Op de kade vertelt Hans Bijen, hoofd Communicatie van Waterschap Rijn en IJssel, over het hoe en waarom van de excursie op het water en op het land. “Al geruime tijd organiseren wij bezoeken aan onze rioolwaterzuiveringsinstallaties waar we tekst en uitleg geven over het functioneren van een rioolwaterzuiveringsinstallatie. Maar we wilden nadrukkelijk het waterschap beter in beeld brengen. Wat is en doet het waterschap, welke taken heeft het en hoe voert het die taken uit? Voor veel mensen is het waterschap toch iets onbekends; ze voelen zich ook nauwelijks bij het waterwerk betrokken. Wij wilden iets opzetten voor de jeugd waardoor ze echt het water gaan beleven. Dus gaan beseffen welke functies water allemaal heeft en kan hebben en hoe belangrijk water is voor mens, dier en directe omgeving. Vandaar dat we met ondersteuning van SOM onderwijs- en milieuprojecten lesmateriaal hebben ontwikkeld voor de bovenbouw van de basisschool.”

— Enthousiast

— Daarna heeft Rijn en IJssel alle basisscholen in de regio Oost-Gelderland per brief uitgenodigd om aan de excursie deel te nemen. Bijna alle scholen reageerden erg enthousiast. Hans Bijen: “Sommige scholen hebben we teleur moeten stellen wegens beperkte capaciteit. Van sommige scholen is er maar één klas toegelaten tot de excursie. Er wordt op twee rivieren gevaren: de Oude IJssel en de Berkel. De excursies vinden plaats in de maanden mei en juni. Het betreft een pilot. We gaan eind juni evalueren en dan is het aan het bestuur van het waterschap om te beslissen of en hoe we hier verder mee gaan. Het is mogelijk dat we op basis van aangepast lesmateriaal de komende jaren structureel bootexcursies voor schoolklassen gaan verzorgen. Ook zouden we schoolexcursies in het Rijnstrangengebied kunnen organiseren, maar dat kan alleen met een fluisterboot omdat het een natuurgebied betreft.” De excursies hebben in de Gelderse media heel veel aandacht gekregen, zowel van kranten als van radio en televisie. De scholen kunnen gratis aan de excursie deelnemen. Aan alle leerkrachten is gevraagd een evaluatieformulier in te vullen na afloop van de excursie. Bijna allemaal zijn er erg positief over het programma. Dat programma bestaat uit een vaarexcursie van ruim een uur en een wandeling

langs de oever waar de scholieren allerlei opdrachten moeten uitvoeren.

— Vragen en antwoorden

— Inmiddels is de schoolklas voor de excursie gearriveerd. De klas wordt in tweeën gedeeld. De ene helft begint met het wandelgedeelte, de andere helft gaat aan boord van een enigszins historische boot. We gaan namelijk varen op een vroegere sloep van de Zuiderkruis, het schip dat tijdens de oorlog als troepen transportschip functioneerde en na de oorlog door de Nederlandse regering werd ingezet om troepen van en naar het toenmalige Nederlands Indië te vervoeren. Rijn en IJssel heeft deze sloep gehuurd voor de excursies. Op de sloep worden we welkom geheten door excursiebegeleidster Judith van Zandwijk die de schoolkinderen met vragen over water en waterbeheer zal overstelpen. Het blijkt dat er veel vragen gesteld kunnen worden. Wat voor water hebben we allemaal? Is dit zoet of zout water? Wat is brak water en waar vinden we dat? Waar vinden we zoet water en wat is oppervlaktewater? Hoe noemen we het water onder de grond? De leerlingen roepen antwoorden, terwijl ze steelse blikken werpen op het lossen van een vrachtschip met grind. “Juf” Judith moet soms moeite doen om de kinderen bij de

het water laten beleven

Door les te geven op een boot die over een rivier van het waterschap lopen en praktijkonderzoek te laten uitvoeren. Waterschap Rijn en klassen van de basisschool. “Juf, is het nu eb of vloed?”

Fuut met jong op de rug ontlokt een collectief ‘ooooohh’

les te houden. Maar de meeste kinderen hebben blijkbaar wel eens nagedacht over water, want de antwoorden komen er vlot uit, hoewel niet altijd direct het goede. Het vrachtschip biedt Judith een goede gelegenheid om over te stappen op de taken en functie van het waterschap. Duidelijk wordt dat de kinderen nog niet veel gedachten hebben gewijd aan het op diepte houden van vaarwegen, het bedienen van bruggen en sluizen en aan de vraag wie dat doet.

— Vogels observeren

—De les duurt feitelijk zo’n drie kwartier. Judith zorgt er voor dat uiteindelijk alle taken van het waterschap genoemd worden. En passant wordt de betekenis van de verkeersborden op de oevers uitgelegd. De les wordt beëindigd met de collectieve opdracht om vogels te

observeren en op te schrijven. Een fuut in het water met een jong op de rug ontlokt een collectief oooooh. Een zich drogende aalscholver met wijde vleugels op een paal wordt wel gezien, maar onder de leerlingen wist niemand de juiste naam van de vogel te noemen.

— Terug bij het opstappunt is er een “wisseling van de wacht”. De vaarders gaan wandelen en omgekeerd. De “verse” wandelaars worden in vier groepjes verdeeld en ieder groepje krijgt een schepnetje en een rugzakje om opdrachten uit te voeren. In het rugzakje zitten de opdrachten en verdere hulpmiddelen die voor de uitvoering nodig zijn. Zo is er een touw van vier meter dat de scholieren op een zelfgekozen plek moeten neerleggen om vervolgens op te noemen welke planten zich langs die vier meter bevinden. En wat je met die planten

zou kunnen doen. Ook moeten de leerlingen sporen van dieren zoeken en bodemdierpjes vangen en die nauwkeurig beschrijven. De jongens blijken wat makkelijker diertjes te pakken dan de meisjes. Zij voelden er meer voor om in groepjes van twee de stroomsnelheid van het water te meten met behulp van een stokje en een stopwatch.